

Dato 04-12-2007

Bilag 5:

Redegørelse om økologi på plejehjem i Københavns Kommune

Samlet status og plan for omlægningen af plejehjem

Omlægningen af køkkener på plejehjem startede i 2003 i regi af Teknik- og Miljøforvaltningens "Dogme Økologi Projekt" i samarbejde med Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. De køkkener som omlægges opdeles i tre kategorier.

- Plejehjem med eget produktionskøkken (29 stk.)
- Plejehjem med modtagekøkken (20 stk.)
- Centralkøkkener, som producerer mad til andre plejehjem, hjemmeboende ældre og skoler (2 stk.)

Det første økologiske omlægningsprojekt var et pilotprojekt (fra medio 2004-2005), der skulle vise barrierer og muligheder. I dette projekt deltog alle tre køkkentyper (Fælledgården var på daværende tidspunkt i kategorien "centralkøkken"). Efterfølgende blev det besluttet at gennemføre omlægningen i to etaper. Første etape blev plejehjemmene med eget produktionskøkken. Næste etape skulle være omlægning af plejehjemmene med modtagekøkkener parallelt med omlægningen af centralkøkkenerne, som producerer dagens hovedmåltider og leverer kolonialvare mm til disse plejehjem.

Plejehjem med produktionskøkken

Nedenstående skema viser en oversigt over omlægningen af plejehjem, hvor projekt II-IV viser hvor mange plejehjem med eget produktionskøkken, der har gennemført omlægning og hvor mange der påbegynder i 2008.

Omlægning primært af plejehjem med eget produktionskøkken			
Projekt I Blandede køkkentyper	Projekt II Kun produktionskøkkener	Projekt III Kun produktionskøkkener	Projekt IV Kun produktionskøkkener
8 stk.	6 stk.	7 stk.	10 stk.
2004-2005	2006	2007	2008

Centralkøkkener og plejehjem med modtagekøkken

I oktober 2007 startede det første projekt for modtagekøkkener parallelt med opstarten af ”Centralkøkkenprojektet”, som vedrører Bystævneparken og De Gamles By. Disse to projekter kommer til at køre sideløbende for at skabe synergi mellem leverandørkøkken og modtagerkøkken. I foråret 2008 starter det sidste plejehjemsprojekt, som skal omlægge de resterende plejehjem med modtagekøkken. Tidsplan for den resterende omlægning ses nedenfor.

Omlægning af storkøkkener og plejehjem med modtagekøkken		
Projekt V Storkøkkener	Projekt VI Modtagekøkkener	Projekt VII Modtagekøkkener
2007-2008	2007-2008	2008
2 stk.	ca. 10 stk.	ca. 10 stk.

Hermed vil opstart af omlægningen af samtlige plejehjem være påbegyndt med udgangen af 2008.

Erfaringer viser, at det vil tage endnu 2 - 3 år inden de sidste effekter af omlægningsindsatsen er udmøntet i økologiske varer i plejehjemmene.

Det nu igangsatte projekt for de to centralkøkkener må anses for at være et pilotprojekt, idet erfaringerne fra de mindre køkkener ikke er tilstrækkelige til at omlægge disse store enheder – da deres sortiment, produktionsform, teknologi og effektivitet ikke kan sammenlignes med hverken produktions- eller modtagerkøkkener.

Målet med projektet ved udgangen af 2008 er mindst 10 % økologi samt politisk behandling af en handlingsplan, der viser, hvad der skal til for at nå de økologiske målsætninger i alle led af produktionen i de to centralkøkkener.

Økologiprocenter for omlagte plejehjem

Nedenfor ses et skema med de opnåede økologiprocenter for de plejehjem, der har gennemført omlægningsforløbet. De seneste tal er fra årsskiftet 2006/2007. I slutningen af februar 2008 vil der være en ny opgørelse for årsskiftet 2007/2008. Her forventes tallet at være steget.

Udviklingen af økologiprocenter i de afsluttede projekter (I og II)			
Målingen er foretaget med ”Dogme modellen, som bygger på skøn.			
Projekt I	Projekt I	Projekt I+II	Projekt I+II

juni 2005	dec. 2005	okt. 2006	dec. 2006
15 %	20%	29%	43%

I november 2007 gennemførte køkkenerne i plejehjemsprojekt III den første økologimåling. Den viser en gennemsnitlig økologiprocent på 46 %. Det er tydeligt, at erfaringen fra de tidligere projekter er med til at øge omlægningshastigheden for dem, der kommer efter.

Konklusion på status samt fremtidige udfordringer

Omlægningen til økologisk mad i plejehjemmene foregår planmæssigt. Det er dog stadig uvist, hvor stor en økologiprocent plejehjemmene kan opnå i gennemsnit inden for den eksisterende kostøkonomi. De første 40 % går forholdsvis let og herefter viser det sig at blive mere krævende. En opgørelse fra udvalgte plejehjem viser, at de varegrupper, som er omlagt til en forholdsvis høj økologiprocent er:

- Mælk og mælkeprodukter
- Ost og fedtstoffer
- Mel, ris, pasta og kartofler
- Brød, kager og sukker

De varegrupper hvor der er opnået 0 % økologi, eller hvor procenten er meget lav er på:

- Kød, fjerkræ og kødprodukter
- Fisk
- Frugt og frugtprodukter
- Grøntsager ekskl. Kartofler

Disse varegrupper er oftest de dyreste at omlægge. Kvaliteten af varerne fx grøntsagerne kan også være svingende og har således betydning for, om køkkener tager varen hjem. Køkkenerne er meget afhængige af varernes kvalitet og beskaffenhed. Ofte vil der i den daglige produktion ikke være tid til at sende en vare retur og vente på en ny.

Alle køkkener arbejder dog fortsat med uudnyttede omlægningspotentialer og forsøger at komme længere. Teknik- og Miljøforvaltningen har meddelt, at de sammen med Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i slutningen af 2008 sandsynligvis vil stå

overfor at skulle tage nogle vigtige beslutninger for at nå det foreslåede mål i "Agenda 21 plan 2008-2011" om 60 % økologi i 2009, 75 % økologi i 2011 samt 90 % i 2015.

Økonomi i Dogme Økologi Projekterne for plejehjem

Midlerne til Dogme Økologi Projektet forvaltes af Center for Miljø under Teknik- og Miljøforvaltningen og fordeles mellem Københavns Kommunes ca. 1200 køkkener og kantiner i forhold til deres antal og størrelse.

Plejehjemmene er den mest omkostningstunge institutionstype, når der skal omlægges til økologi. Dette har flere årsager. Plejehjemmene er relativt større enheder med flere medarbejdere og de tilbereder langt større mængder mad på grund af deres døgnforplejning. I tilgift er plejehjemmene ofte den bedst trimmede institutionstype hvad angår personaleressourcer, hvilket giver større pres, når der skal ske omlægning af daglige rutiner. Køkkenerne er derfor mere sårbare overfor sygdom eller andre uforudsete ting, når de er midt i en omlægningsproces.

Af denne grund er en del af Teknik- og Miljøforvaltningens projektmidler afsat som tilskud til vikardækning, således at fravær til kurser, behov for ekstra ressourcer under omstillingen til nye rutiner mm kan ske så vidt muligt uden gener for den daglige produktion.

Projektmidler pr. plejehjem til økologiprojekter 2004-2008			
Projekt I pilotprojekt	Projekt II plejehjem med eget køkken	Projekt III plejehjem med eget køkken	Projekt IV plejehjem med eget køkken
210.000 Heraf 20.000 til vikardækning/løn	190.000 kr. Heraf 75.000 til vikardækning/løn	130.000 kr. Heraf 30.000 til vikardækning/løn	100.000 kr. Heraf 25.000 til vikardækning/løn

Midlerne der afsættes (udover midler til vikardækning) dækker analyse af forbrug fordelt på varegrupper, spild og svind på produktion og indkøbte varer mm, omlægningsrådgivning og kurser samt ekskursioner.

Som det ses, betyder de stadigt større erfaringer med omlægningen, at projekterne kan gennemføres med færre omkostninger, de herved frigjorte midler anvendes til at understøtte en fortsat forankring af de opnåede økologiprocenter. Hvilket er nødvendigt, da der løbende er personaleudskiftning i køkkenerne og i forhold til, at der sker udvikling inden for økologi.

Projektmidler til forankring 2006-2009			
2006 Projekt I	2007 Projekt I-II	2008 Projekt I-III	2009 Projekt I-IV + projekt VI-VII
50.000	70.000	110.000	150.000

Den økonomi Teknik- og Miljøforvaltningen har afsat til omlægning til økologi i plejehjem med modtagekøkkener og til pilotprojektet i de to centralkøkkener kan ses i nedenstående skema.

Projektmidler pr. projekt i 2008 vedr. storkøkkener og plejehjem med modtagekøkken		
Projekt V centralkøkkener	Projekt VI Plejehjem med modtagekøkkener	Projekt VII Plejehjem med modtagekøkkener
1.275.000*	300.000	300.000
2 stk.	10 stk.	10 stk.

* Ca. 50 % finansieres af Fødevarerhverv

Nedenstående skema viser den samlede økonomi, som Teknik- og Miljøforvaltningen har afsat til økologisk omlægning fra 2004-2008

Projektmidler pr. år til økologisk omlægning af ældre mad finansieret af Teknik- og Miljøforvaltningen			
2004-05	2006	2007	2008
1.680.000	1.190.000	1.610.000	2.387.500

I 2008 har SOU afsat 2. mio. kr. til bedre ældre mad og økologi og dermed er der skabt mulighed for, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen kan bidrage med tiltag, der kan lette hverdagen for de køkkener, der omlægges til økologi. For at nå målet om en højere økologiprocenter, er det afgørende, at køkkenet kan lave flere ting fra bunden. Der er brug for at have det korrekte køkkenudstyr til rådighed, som f.eks. en professionel råkøstmaskine, der kan snitte hakke og terne + pureer grøntsager, der kommer friske hjem til køkkenet.

Endvidere har køkkenerne udtrykt et behov for, at de tilbydes kurser i basale køkkenfag, som gør det muligt for dem at håndtere og tilberede

råvarer fra bunden. Det handler om kurser i råvarekendskab, tilberedningsmetoder og rationelle arbejdsgange.

Perspektivering

Stigende fødevarerpriser på verdensmarkedet er allerede slået igennem på plejehjemmenes budgetter i indeværende år. Fødevarerpriserne vil stige yderligere i 2008.

Det frygtes, at køkkenerne, hvis de ikke kompenseres for de stigende fødevarerpriser, vil blive nødt til at rulle den økologiske omlægning tilbage for at få budgetterne til at holde.

Det er derfor uvist, hvor stor en økologiprocent plejehjemmene og centralkøkkenerne kan opnå inden for det eksisterende kostbudget. Teknik- og Miljøforvaltningen har derfor ligesom Sundheds- og Omsorgsforvaltningen udtrykt et behov for, at der gennemføres en analyse af, hvad det koster og hvad der skal til for at nå 75 % økologi, som er målet i 2011.